

Zaščita upnikov pri zmanjšanju osnovnega kapitala in pri statusnih preoblikovanjih

Prof. dr. S. Prelič

Funkcionalni pomen prava gospodarskih družb

Gospodarska družba je „presečišče“ interesov različnih nosilcev;

Potreba po uravnoteženju teh interesov - pravo družb kot „zaščitno pravo“:

- zaščita **(manjšinskih) imetnikov deležev** (= razmerje med imetniki deležev)
- zaščita **upnikov** (= razmerje med različnimi tipi „investitorjev“: imetniki deležev kot „gospodarji“ gospodarske družbe in upniki)

Pristop k normativnemu urejanju zaščite upnikov

Osebnе družbe – sistem odgovornosti imetnikov deležev za obveznosti družbe

Kapitalske družbe – sistem pravil o *osnovnem kapitalu* in *vezanem premoženju*

Osnovni kapital kot pravni nadomestek za osebno ne-odgovornost imetnikov deležev

Trojni pravni pomen osnovnega kapitala

Osnovni kapital kot skupek pravnih pravil prava kapitalskih družb

Pravila za **(realno) zagotovitev premoženja** (vplačilo kapitala):

- obveznost vplačila vložka;
- revizija stvarnega vložka;
- prepoved izdaje deleža „pod pari“;
- statutarna publiciteta;
- poustanovitev;
- ustanovitveno poročilo;
- sodno-registrska kontrola.

Pravila za **ohranitev premoženja** (zaščita vezanega kapitala):

- prepoved vračila ali obrestovanja vložka;
- (načelna) prepoved pridobivanja lastnih deležev;
- bilančni dobiček kot edini dopustni vir izplačil med imetnike deležev (OK kot „izplačilna zapora“);
- „korporacijska kondicija“.

Koga varujejo ta pravila in pred kom?

Dodatni vezani kapital: pravila bilančnega prava o uporabi čistega dobička in obveznem oblikovanju rezerv ($VK = OK + VR [KR + ZR]$) (glej še prispevek M. Kocbeka)

Spremembe osnovnega kapitala

Spreminjanje OK: povečanje in zmanjšanje – formalni postopki

Efektivno in nominalno spreminjanje

Zmanjšanje OK:

- redno;
- poenostavljeno;
- kombinirano;
- z umikom deležev.

Varstvo upnikov pri (efektivnem) zmanjšanju osnovnega kapitala

Delniško pravo: kombinacija *ex post* in *ex ante* sistema (575. člen ZGD-1)

Ex post (1.-3. odst.): obvestilo – zavarovanje (*abstraktno*; ne za zavarovane terjatve) – izplačilna prepoved (6 m od objave vpisa sklepa o zmanjšanju)

Ex ante: ugovor (tožba; 4. odst.) zaradi kršitve pravil o zavarovanju ali izplačilni prepovedi: zapora registra

(5. odst.): predrtnje zapore

Smiselno enako tudi pri likvidaciji družbe

Pravo družb z omejeno odgovornostjo

Sistem *ex ante* varovanja:

- poziv upnikom k soglasju z zmanjšanjem, ali
- zagotovitev zavarovanja ali poplačilo terjatev upnikov, ki niso soglašali

- Registra izpeljava je dopustna šele eno leto po objavi poziva in šele po plačilu terjatev oziroma po zagotovitvi zavarovanja

---

Sistematika statusnih preoblikovanj

Posebna pravila za formalna in materialna statusna preoblikovanja

(trojni) pomen posebnih pravil (poenostavitve!)

Ohranitev identitete – univerzalno pravno nasledstvo

Varstvo upnikov manj problematično pri formalnih:

Pri spremembi osebnih d. v kapitalske d. –

kontinuirana osebna odgovornost (tudi pri preoblikovanju podjetnika in pri prenosu podjetja na podjetnika prevzemnika)

Varstvo upnikov pri materialnih statusnih preoblikovanjih

Vpliv univerzalnega pravnega nasledstva na položaj upnikov: specifična (nova) tveganja

Specifična (nova) pravila varovanja: normativni koncept

- individualnega in
- institucionalnega varovanja

Individualno varovanje

Zaščita posamičnih (znanih) upnikov

Izhajati iz ugotovitve, da so predmet dispozicije tudi obveznosti, brez soglasja upnika (= univerzalno pravno nasledstvo)

Mehanizmi:

- **Režim odgovornost za obveznosti** - specifična ureditev pri delitvah z ustanovitvijo novih družb („delitveni učinek“);

- **Zavarovanje terjatev** (ex post)
  - ogroženost izpolnitve kot predpostavka: razlika v dokaznem bremenu (združitev/delitev);
  - iztožljivo: pri delitvi drugače kot v avstrijskem pravu;
  - kumulacija zavarovanj v povezavi z vsotnim načelom

- **POSEBNOST: upniško soglasje kot predpostavka veljavnosti sklepa o združitvi:**
  - pravno nesistemska določba 3.-5. odstavka 592. člena ZGD-1 (novela ZGD-1A - *leveraged buy-outs*);
  - trojno soglasje upnikov:
    - *večinsko soglasje (75% terjatev)*
    - *soglasje velikih upnikov (5% terjatev)*
    - *soglasje zaposlenih*
  - dilema: ali se določba sme uporabiti pri delitvah
- **Odškodninska odgovornost organov vodenja** (*glej še prispevek K. Podobnika*).

Institucionalno varovanje

Generalno-preventivni učinki

Mehanizmi:

Uporaba inkorporacijskih pravil (tudi pri oddelitvi)

Vsotno načelo

(velja le pri delitvah z ustanovitvijo novih družb; pri delitvah s prevzemom se za prenosno družbo uporabljajo pravila o zmanjšanju osnovnega kapitala oziroma o likvidaciji)
